

TBB IBOR GeçiŖi Finansal Koordinasyon Alt alıŖma Grubu

Durum ve neri Dokümanı

1 İçindekiler

1 İçindekiler	2
2 GiriŖ	3
2.1 Kapsam	3
2.2 Bu belge ile iliŖkili durum ve öneri dokümanları	3
3 Özet	4
4 Teorik Arka Plan	5
4.1 Faiz Oranı DeęiŖiklięinin Sözleşmesel Nakit AkıŖlara Olası Etkisinin Finansal Tablolar Açısından Değerlendirilmesi.....	5
4.1.1 Alternatif Referans Faiz Oranına GeçiŖin Etkilediği Finansal Araçlar ve Mali Tablo Kalemleri	6
4.1.2 Finansal Araçların Bilanço DıŖı Bırakılması	8
4.2 IBOR Reformunun Sözleşmeye Bağlı Nakit AkıŖlarının Tahsil Edilmesini Amaçlayan İŖ Modeli ("SPPI") Değerlendirmesine Etkileri.....	9
4.2.1 Finansal Araçların Sınıflandırılması.....	10
4.2.2 GeçiŖin SPPI test kapsamında değerlendirilmesi ve sınıflandırma etkisi.....	11
4.2.3 GeçiŖin Efektif Faiz Oranı Üzerindeki Etkileri	13
4.3 IBOR Reformunun Riskten Korunma Muhasebesi Üzerindeki Etkileri	14
4.3.1 UMSK/KGK Tarafından Getirilen Faz 1 İmtiyazları	14
4.3.2 UMSK/KGK Tarafından Getirilen Faz 2 İmtiyazları	16
4.4 IBOR Reformunun Dipnotlar ve Diğer Standartlar Üzerine Etkileri.....	21
4.4.1 GeçiŖin UFRS/TFRS 4/UFRS/TFRS 17 Standardı Üzerindeki Etkileri.....	21
4.4.2 GeçiŖin UFRS/TFRS 13 Standardı ve Gerçeğe Uygun Değer alıŖmaları Üzerine Etkileri	21
4.4.3 GeçiŖin UFRS/TFRS 16 Standardı Üzerindeki Etkileri ve GeçiŖin Diğer Standartlar Üzerindeki Etkileri	22
4.4.4 GeçiŖin UFRS/TFRS 7 Kapsamında Dipnotlar Üzerindeki Etkileri.....	23
4.5 IBOR Reformunun Vergi Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi	25
4.5.1 GeçiŖin Vergi Etkisine Dair Genel Bir BakıŖ	25
4.5.2 GeçiŖin Transfer Fiyatlandırması Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi	25
4.5.3 GeçiŖin Damga Vergisi Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi	26
4.5.4 GeçiŖin Gelir Vergisi, Gider Vergileri ve Vergi Usul Kanunu Mevzuatları Açısından Değerlendirilmesi	26
5 IBOR Reform'una Global YaklaŖım	27
6 Ekler	29

2 GiriŖ

2.1 Kapsam

Bu Durum ve Öneri Belgesi'nde, aŖağıdaki konulara yer verilmiŖtir;

- IBOR GeçiŖ Takvimi
- Alternatif Referans Faiz Oranına GeçiŖin Sözleşmesel Nakit AkıŖlara Olası Etkisinin Finansal Tablolar Açısından Değerlendirilmesi
- Alternatif Referans Faiz Oranına GeçiŖten Etkilenen Finansal Araçlar ve Mali Tablo Kalemleri
- GeçiŖin, TFRS 9 "Finansal Araçlar" ("TFRS 9") standardı- "Finansal araçların finansal tablo dıŖı bırakılması" kapsamında etkileri
- IBOR Reformunun Sözleşmeye Bağlı Nakit AkıŖlarının Tahsil Edilmesini Amaçlayan İŖ Modeli ("SPPI") Değerlendirmesine Etkileri
- IBOR Reformunun Riskten Korunma Muhasebesi Üzerindeki Etkileri
- IBOR Reformunun Dipnotlar ve Diğer Standartlar Üzerindeki Etkileri

2.2 Bu belge ile iliŖkili durum ve öneri dokümanları

9. madde "Ekler" kısmında bu belge ile iliŖkili dökümanlara yer verilmiŖtir.

3 zet

Geçmişte IBOR oranlarının zaman zaman manipüle edilmesi, bankalararası teminatsız fonlama piyasalarında yaşanan düşüşler ve IBOR kullanımının risk içermediğine dair genel kanının kırılmaya başlamasıyla birlikte IBOR oranlarından alternatif risksiz faiz oranlarına ("RFR") geçişi ihtiyacı doğmuştur.

IBOR reformu, IBOR'a dayalı ürün ve araçları, sözleşmeleri, süreçleri, modelleri ve sistemleri etkileyecek olan küresel çapta birçok kurum için önemli ve uzun soluklu bir dönüşüm girişimidir ve 2021 yılı sonunda IBOR oranlarının yayınlanmasının durdurulmasına kadar geçen sürede tamamlanması gerekmektedir.

Bu doküman ile ilgili paydaşların "Finansal Raporlama, Muhasebe, Vergi, Yasal raporlama, Bilgi Sistemleri ve Bankacılık Süreçleri gibi operasyonel süreçler üzerinde karşılaşmaları muhtemel risklerin minimum düzeye indirilmesi ve uluslararası kurumlarla eř zamanlı geçişi gerçekleştirmeleri hedeflenmiştir.

4 Teorik Arka Plan

Finansal İstikrar Kurulu'nun duyurduğu üzere, Londra Bankalararası Faiz Oranı (LIBOR), Euro Bankalararası Faiz Oranı (EURIBOR), Euro Gecelik Borçlanma Oranı (EONIA) ve diğer Bankalararası Faiz Oranları (USD LIBOR, GBP LIBOR vb.) alternatif risksiz faiz oranları ile yeniden düzenlenmekte ve düzenlemenin IBOR oranlarının yayınlanmasının sonlandırılacağı 2021 yılı sonuna kadar tamamlanması gerekmektedir.

Bu önemli değişimin Finansal raporlama ve muhasebe üzerindeki etkilerini analiz etmek ve Ŗirketleri yönlendirmek için Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ("UMSK") iki faz içeren bir proje yürütmüştür:

- Faz 1: Değişiklik Öncesi Hususlar – Mevcut bir gösterge faiz oranının alternatif risksiz referans faiz oranı ile değiştirilmesinden önceki dönemde finansal raporlamayı etkileyen hususları kapsamaktadır. Faz 1, Eylül 2019'da tamamlanmıştır.
- Faz 2: Değişikliğe İlişkin Hususlar – Mevcut bir gösterge faiz oranının alternatif risksiz referans faiz oranı ile değiştirilmesi durumunda finansal raporlamayı etkileyebilecek hususları kapsamaktadır. Faz 2, Ağustos 2020'de tamamlanmıştır.

UMSK tarafından yürütölen gösterge faiz oranlarının değiştirilmesi projesi kapsamında, değişiklik öncesi hususları ele alan ve TFRS 9, TMS 39 ve TFRS 7'de değişiklikler içeren Gösterge Faiz Oranı Reformu – Faz 1, Aralık 2019 tarihinde ve yine UMSK tarafından değişiklik sonrası hususları ele alan ve TFRS 9, TMS 39, TFRS 7, TFRS 4 ve TFRS 16'da değişiklikler içeren Gösterge Faiz Oranı Reformu – Faz 2, Aralık 2020 tarihinde Kamu Gözetimi Kurumu ("KGK") tarafından da yürürlüğe konulmuştur.

Bu kapsamda bu Durum ve Öneri Dokümanı'nda ele alınan konular aŖağıdaki gibidir;

4.1 Faiz Oranı Değişikliğinin Sözleşmesel Nakit AkıŖlara Olası Etkisinin Finansal Tablolar Açısından Değerlendirilmesi

UMSK ve KGK tarafından yayınlanan Faz 2 İmtiyazları ile sözleşmeye dayalı nakit akıŖlarını belirleme esasındaki değişiklikler için Ŗirketlere pratik çözümler getirilmiştir. Eğer yapılan değişiklikler aŖağıda belirtilen 4 kriter dahilinde; IBOR reformunun doğrudan sonucu ve önceki sözleşme Ŗartlarına göre ekonomik olarak eŖdeėer bir temelde gerçekteŖi ise Ŗirketler imtiyazlardan yararlanabilecektir.

- Mevcut referans faiz oranının alternatif risksiz referans faiz oranı ile değiştirilmesi (IBOR'un direk RFR ile değiştirilmesi),
- Sözleşmedeki mevcut bir fallback maddesinin etkinleŖtirilmesi yoluyla (örneğin, mevcut bir alternatif referans faiz oranı maddesinin uygulanmaya başlanması),
- Sözleşme Ŗartlarını değiştirmeden, gösterge faiz oranı ölçütünün hesaplanma Ŗeklinin değiştirilmesi (Avrupa'da 2019 yılında EONIA (hesaplanırken Euro Short Term Rate ("ESTR") + 8.5 basis point uygulanması örneği)
- Bir riskten korunma aracının, Reform'un gerektirdiği Ŗekilde, sözleşmeye dayalı nakit akıŖlarının hesaplamasındaki temel değiştirilmese de, IBOR'a dayalı türev ürünün kapatılıp, aynı karŖı taraf ve aynı Ŗartlar ile, RFR'a referans veren yeni bir türev işlem ile değiştirme

Eğer sözleşmeye dayalı nakit akıŖlarında yapılan değişiklikler yukarıda sayılan kapsamda gerçekteŖtirildi ise UMSK ve KGK bu değişiklikleri TFRS/UFRS 9 5.4.3 maddesi "Sözleşmeye Bağlı Nakit AkıŖlarının Yeniden Yapılandırılması" kapsamında değerlendirmek yerine TFRS/UFRS 9 5.4.7 maddesinde atıf yapılan Ŗekilde B5.4.5 maddeleri kapsamında bir değişken faizli kredide yapılan değişiklik olarak değerlendirme imtiyazı sunmaktadır.

IBOR Geçişi

Bu imtiyaz ile şirketler defter değerinde değişiklik yapmadan, nakit akışlarını finansal aracın orijinal faiz oranları kullanılarak belirlemeye devam edecek ve bu sayede mali tablolar IBOR reformu nedeniyle etkilenmeyecektir.

Faz 2 imtiyazları sayesinde UFRS/TFRS g'dan geçici muafiyet uygulayan sigorta şirketleri de aynı kolaylaştırıcı uygulamadan yararlanabileceklerdir.

Ekonomik Eşdeğer kriterini karşılayan nakit akış değişikliklerine örnekler:

- Mevcut IBOR oranı ile alternatif risksiz referans faiz oranı arasındaki temel farkı gidermek için sabit bir marj eklenmesi. Örneğin, eski sözleşme şartlarında; kupon faizi IBOR artı 100 baz puana dayalı olan bir borçlanma aracının değişken faizi; RFR+120 baz puan olarak ya da farklı bir baz puan esas alınarak güncellenebilir. Burada temel farkın ortaya çıkmasının sebebi IBOR'ların dönemsel bir oran olmasıyken, RFR'nin gecelik faiz oranı olmasıdır.
- Yeniden fiyatlama dönemlerinde veya kupon vadelerinde değişiklikler olabilmektedir. Örneğin, 3 aylık vadeli ve çeyreklik bazda kupon ödemeli IBOR oranı, 3 aylık vadeden daha uzun veya daha kısa vadeli RFR oranlarıyla değiştirilebilmektedir.
- Yukarıda belirtilen herhangi bir değişikliğin uygulanması için bir finansal varlık veya finansal yükümlülüğün sözleşme şartlarına bir alternatif referans faiz hükmünün eklenmesi.

IBOR reformunun doğrudan sonucu olarak değerlendirilmeyip Faz 2 imtiyazlarından yararlanması mümkün olmayan değişiklikler aşağıda belirtilmiştir:

- Anapara ve nominal tutarında yapılan her türlü değişiklik
- Kredi marjında yapılan her türlü değişiklik
- Vade tarihinde yapılan her türlü değişiklik
- Bir türev işlemin farklı bir karşı tarafla RFR'yi baz alacak şekilde yenilenmesi

Eğer yapılan değişiklikler yukarıdaki şekillerde yapılmış ise Faz 2 imtiyazları bu değişiklikler için geçerli olmamakta ve bu yüzden şirketlerin bu değişiklikleri TFRS 9 5.4.3 maddesi "Sözleşmeye Bağlı Nakit Akışlarının Yeniden Yapılandırılması" kapsamında değerlendirmesi ve "Finansal araçların finansal tablo dışı bırakılması" kriterlerini sağlayıp sağlamadıklarını değerlendirmesi gerekmektedir.

4.1.1 Alternatif Referans Faiz Oranına Geçişin Etkilediği Finansal Araçlar ve Mali Tablo Kalemleri

Alternatif Referans Faiz Oranına geçiş süreci, aşağıda yer verilmiş olan mali tablo kalemlerini etkilemektedir;

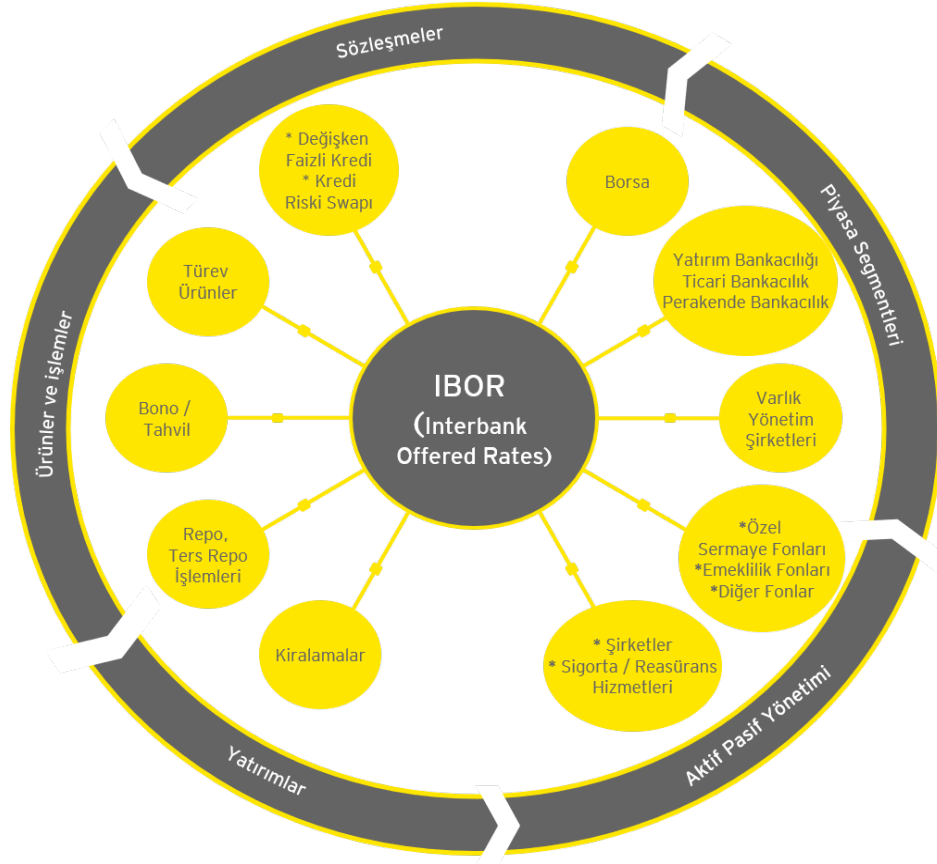
- **Aktifler**
  - Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâr Zarara Yansıtılan Finansal Varlıklar
  - Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelire Yansıtılan Finansal Varlıklar
  - Türev Finansal Varlıklar
  - Krediler
  - Kiralama İşlemlerinden Alacaklar
  - İtfa Edilmiş Maliyeti İle Ölçülen Finansal Varlıklar
- **Yükümlülükler**
  - Alınan Krediler
  - Para Piyasalarına Borçlar
  - İhraç Edilen Menkul Kıymetler
  - Türev Finansal Yükümlülükler

IBOR GeçiŖi

- Kiralama iŖlemlerinden Yüklümlülükler
- Sermaye Benzeri Borçlanma Araçları

IBOR, küresel çapta finansal araç ve sözleşmelere dayanak oluşturan bir referans faiz oranı olup, finansal piyasalarda çeŖitli katılımcılar tarafından çok geniş bir ürün yelpazesinde kullanılmaktadır.

Bu kapsamda etkilenecek ürünler ve piyasa segmentleri aŖağıdaki gibidir;

4.1.2 Finansal Araçların Bilanço Dışı Bırakılması

Geçişin, TFRS 9 Finansal Araçlar - Finansal Araçların Finansal Tablo Dışı Bırakılması” Kapsamında Etkileri

Şirketler, IBOR Reformu sonucunu doğurmayan kredi marjında veya vade tarihinde yapılan değişiklikleri “Finansal araçların finansal tablo dışı bırakılması” kriterleri kapsamında değerlendirmeleri gereklidir.

TFRS 9 uyarınca Finansal Araçların Finansal Tablo Dışı Bırakılma Kriterleri:

- TFRS 9 uyarınca bir finansal aracın sözleşmeye bağlı nakit akışlarının yeniden yapılandırılması veya değiştirilmesi, mevcut finansal varlığın finansal tablo dışı bırakılmasına neden olabilir.
- Değiştirilmiş finansal varlığın sözleşme koşullarında önemli bir değişiklik olup olmadığı (Finansal aracın sözleşme kurunda yapılan değişiklikler, orijinal finansal araç efektif faiz oranı ile hesaplanan yeni sözleşme nakit akışlarının iskonto edilmiş bugünkü değerinin, orijinal finansal aracın kalan nakit akışlarının iskonto edilmiş bugünkü değerine olan etkisinin **önemli düzeyde olması** vb.) TFRS 9 açısından “yeni” bir finansal varlık yaratılıp yaratılmadığının tespiti için önemlidir. Buna ek olarak, TFRS 9 3.3.6 maddesine göre; yeni şartlar çerçevesinde oluşacak nakit akışlarının başlangıçtaki etkin faiz oranı kullanılarak indirgenen bugünkü değerinin, başlangıçtaki finansal yükümlülüğün geriye kalan nakit akışlarının indirgenmiş bugünkü değerinden en az %10 farklı olması durumunda, şartların önemli düzeyde farklılaştığı kabul edilir. Finansal varlıklar için standart özelinde %10 kesin bir kriter olmadığı için şirketlerin, IBOR geçişi aşamasında bu kapsamda bir geçiş politika prosedürü oluşturarak % kaçlık bir değişimi önemlilik kriteri olarak belirleyeceğini dökümanete etmesi önem teşkil etmektedir.
- Eğer değişikliklerin önemli olduğu ve yeni bir finansal varlık doğurduğu değerlendirilmiş ise, şirketler TFRS 9’a göre orijinal finansal aracı finansal tablo dışı bırakmalı ve yeni sözleşme şartlarına haiz finansal aracı değişikliğin yapıldığı gün sahip olduğu gerçeğe uygun değeri üzerinden finansal tablolara almalıdırlar. Bu kapsamda, orijinal finansal aracın taşınan değeri ile yeni finansal aracın gerçeğe uygun değeri arasındaki fark cari dönem “Kar veya zarar” tablosunda muhasebeleştirilmelidir.

Türev Araçlara ait sözleşme şartlarında yapılacak değişikliğin UMSK Değerlendirmesi:

UMSK, Faz 2 kapsamında imtiyaz olarak değerlendirdiği kriterlerin 4’üncüsü olan aynı karşı tarafa sahip türev işlemin kapatılıp RFR’ı baz alan yeni türev işleme girilmesi ile ilgili iki senaryo iletmiştir;

- İlk senaryoda, bir çift karşı taraf, orijinal IBOR’a dayalı türev sözleşmelerini kazanç veya kayıp olmadan sonlandırmakta ve RFR’ı baz alan ancak orijinal işlem ile ekonomik eşdeğer bir yeni işleme girmektedirler. İki işlem arasında gerçeğe uygun değer aynı veya çok yakın olacağı ve işlemin aynı karşı tarafla yapılan bir işlem olması nedeniyle orijinal türev işlem finansal tablo dışı bırakılmaz, modifikasyon kapsamında değerlendirilir.
- İkinci senaryoda, orijinal türev işlem sonlandırılmış, gerçekleşmemiş kazanç veya zarar nakit olarak ödenmiş ve cari piyasa oranını yansıtan önemli ölçüde farklı şartlarda yeni bir türev işlem gerçekleştirilmiştir. UMSK, bu kapsamda yapılan işlemlerde, ilk türev işlemi sonlandırılmış olarak değerlendirmektedir.

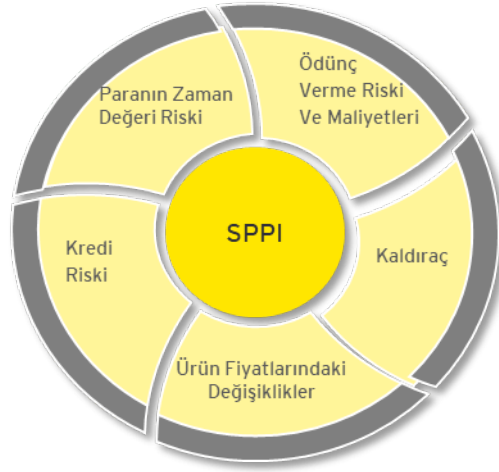

4.2 IBOR Reformunun Sözleşmeye Bağlı Nakit Akışlarının Tahsil Edilmesini Amaçlayan İş Modeli ("SPPI") Değerlendirmesine Etkileri

TFRS 9 kapsamında finansal varlıklar muhasebeleştirilmeden önce varlıkların iki konuda değerlendirilmesi gerekir :

- Finansal varlıkların sözleşme yapılarının sadece anapara ve faizden oluşup oluşmadığının testi (SPPI testi)
- Finansal varlıkların yönetimi için işletmenin kullandığı iş modeli

TFRS 9 uyarınca, finansal varlıkların itfa edilmiş maliyeti ile ölçülen veya gerçeğe uygun değer farkı diğer kapsamlı gelire yansıtılan olarak sınıflandırılması için gerekli koşul, sözleşmeye bağlı nakit akışların belirli tarihlerde sadece anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinden oluşan nakit akışlarına yol açmasıdır.

SPPI testi uygulanırken dikkat edilmesi gereken kriterler:

- Paranın zaman değeri unsuru (TFRS 9 B4.1.9 kapsamında değerlendirme)
- Kredi riski, yönetim maliyetleri, likitide riski ve kar marjı gibi temel borçlanma maliyetleri harici maliyetlerin dahil edilip edilmediği
- Kaldıraç unsuru olup olmadığı
- Ön ödeme ve vade uzatma seçenekleri
- Finansal aracın kuru ile faizin belirlendiği kurun farklılaşması
- Referans faiz oranı yenilenme vadesi ile faiz ödeme sıklığı arasında eşleşme olması
- Performansa bağlı sözleşme şartları olup olmadığı

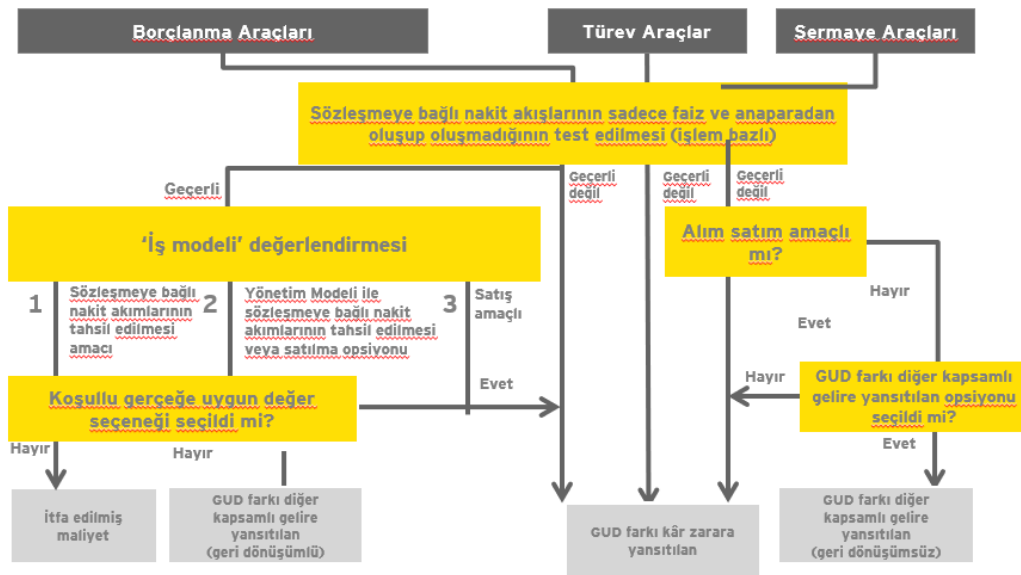
4.2.1 Finansal Araçların Sınıflandırılması

Değerlendirmeler çerçevesinde, iş modeline göre nakit akışlarını toplama amacı olması ve SPPI testini geçmesi halinde finansal aracın itfa edilmiş maliyetiyle muhasebeleşmesi gerekmektedir. İş modeline göre nakit akışlarını toplama ve gerektiğinde satma amacı olması ve SPPI testini geçmesi halinde de Gerçeğe Uygun Değer Farkı Diğer Kapsamlı Gelir’de muhasebeleştirilmesi gerekmektedir. Geriye kalan bütün durumlarda ise Gerçeğe Uygun Değer Farkı Kâr / Zarar’da muhasebeleştirilmesi doğru olacaktır.

Söz konusu sınıflandırma hem banka yönetim modeline hem de finansal varlıkların sözleşmeye bağlı nakit akışlarına bağlıdır.

Özet olarak finansal araçların ölçüm şekline ilişkin detay karar ağacı aşağıda sunulmaktadır:

Finansal Araçların Sınıflandırılması - Ölçüm Şekli Karar Ağacı

4.2.2 Geçişin SPPI test kapsamında değerlendirilmesi ve sınıflandırma etkisi

UMSK, Alternatif referans faiz oranlarının SPPI testi geçip geçmeyeceğinin analizini yaparken UFRS 9'un yeterli bilgileri sunduğunu ve şirketlerin bunları dikkate alarak muhakemesine yapmalarını belirtmiştir.

UFRS 9/ TFRS 9'a göre, temel bir borç verme anlaşmasında, paranın zaman değerinin ve kredi riskinin bedeli genellikle faizin en önemli unsurlarıdır. Faizin ayrıca diğer temel borç verme risk ve maliyetleri ile kâr marjını da içerebileceği ifade edilmektedir. Özetlemek gerekirse, faizin unsurları; paranın zaman değeri(1), risk primi(2), katlanılan maliyetler(3) ve kar marjı(4) olarak değerlendirilmektedir.

(1) Paranın zaman değeri, sadece zamanın geçmesiyle ilgili borçlanma maliyetini yansıtmakta, varlığın elde tutulmasına ilişkin diğer riskleri ve maliyetleri içermemektedir.

(2) Risk primi, belirli bir zaman dilimine ilişkin anapara bakiyesine ait kredi riski ile temel borçlanma anlaşmasıyla ilişkili diğer risklerin (örneğin, finansal araca ilişkin likidite riski) bedelini yansıtan unsurdur.

(3) Maliyet, finansal varlığın belirli bir süre elde tutulmasıyla ilgili katlanılan giderlerdir. (örneğin, yönetim maliyetleri)

(4) Kar marjı, temel bir borç verme anlaşmasıyla tutarlı bir kâr oranıdır.

Sözleşme şartlarında, anapara ve faiz ile tutarsız olabilecek daha karmaşık özellikler varsa, karmaşık özelliğin niteliğinin ve etkisinin standart rehberliğinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu yüzden şirketlerin değerlendirmeyi yapabilmek için IBOR reformu sonrası kullanılacak olan RFR'ların;

- Nasıl hesaplandıklarını,
- Paranın zaman değerini yansıtıp yansıtmadıklarını,
- Aracın faiz ödeme sıklığı ile bu vadeler için kullanılacak RFR'ların hesaplanma yöntemlerinin eşleşip eşleşmeyeceklerini değerlendirmeleri gerekecektir.

Örnek: SONIA için SPPI Test Değerlendirmesi:

SONIA günlük açıklanan bir oran olmakla birlikte, üç ay gibi bir dönemin faiz ödeme oranı, geriye yönelik günlük oranlar kullanılarak, bileşik faiz hesaplama yoluyla belirlenir. Bu yüzden, ödenecek faiz sadece faiz periyodunun sonunda bilinebilmektedir. Faizin zamanında ödenmesini kolaylaştırmak ve paranın zaman değerini yansıtıp yansıtmadığının testi için, borçluların ne kadar faiz ödenmesi gerektiğini önceden bilmeleri gerekmektedir. Bu nedenle, ödeme tarihindeki SONIA oranı, ödeme gününden 5 gün önce belirlenmesi yönteminin seçilmesi, işletmelerin paranın zaman değerinde önemli bir değişiklik olup olmadığını ve dolayısıyla finansal varlığın SPPI kriterini karşılayıp karşılamadığını niteliksel bir bakış açısıyla değerlendirmelerine olanak sağlamaktadır.

IBOR Reformu ile ilişkili UFRS 9/IFRS 9 Örnekleri:

IBOR reformu

Örnek 1; "A" finansal aracı, borçluya piyasa faiz oranını sürekli olarak seçme imkanı tanıyan, belirli bir vadesi olan, değişken faizli bir finansal araçtır. Faiz oranının belirlenme tarihinde, borçlu üç aylık bir dönem için üç aylık LIBOR ya da bir aylık dönem için bir aylık LIBOR ödemeyi tercih etme hakkına sahiptir.

- Değerlendirme; Faizin yeniden belirlenme dönemi ile faiz oranı uyumludur. 3 aylık bir dönem için 3 aylık LIBOR veya 1 aylık dönem için 1 aylık LIBOR seçilebilmektedir. Bu yüzden, finansal aracın vadesi boyunca LIBOR faiz oranının yeniden belirlenmesi nakit akışların sadece anapara ve anaparaya ilişkin faizden oluştuğu gerçeğini değiştirmemektedir.

Öte yandan, örneğin faizin üç ayda bir yeniden belirlenmesi ve borçlunun bir aylık faiz oranı ödemeyi seçebilmesi durumunda (örnek; müşteri 3 ayda bir faiz ödemeyi talep etmekte ancak 1 aylık LIBOR oranını kullanabilmektedir) faiz oranı, faiz oranının vadesiyle uygun olmayan şekilde yeniden belirlenmektedir. Faiz oranının her ay yıllık faiz oranına göre yeniden belirlenmesi veya finansal varlığın faiz oranının dönemsel olarak belirli kısa vadeli ve uzun vadeli faiz oranlarının ortalamasına göre yeniden belirlenmesi de uyumsuzluk yaratan ve paranın zaman değeri unsurunun değiştirildiği bir diğer örneklerdendir. **Bu özelliğe sahip olan sözleşmelerin bildirilmesi ve nakit akışların incelenmesi gerekmektedir.**

Örnek 2; Bir ürünün faiz oranı, devlet veya düzenleyici otorite tarafından mı belirlenmektedir? Bu tür bir ürün var mıdır?

- Bu yapıda bir finansal araç var ise, devlet tarafından belirlenen faiz oranının, paranın zaman değeri için bir gösterge olarak görülüp/görülemediği değerlendirilmelidir. Söz konusu oran sadece paranın zaman değeri ve borç verme anlaşmasına ilişkin risk ve maliyetleri içeriyorsa testi geçebilecektir.

Örnek 3; Sözleşmeye dayalı getiri, faiz oranı dışındaki bir endeksten mi üretiliyor?

- "A" finansal aracı belirli bir vadesi olan tahvildir. Anapara ile anaparaya ilişkin faiz ödemeleri tahvilin ihraç edildiği para biriminin enflasyon endeksine bağlıdır. Bu enflasyon bağlantısı kaldırılmaz ve anapara korunmaktadır.

Değerlendirme; Anapara ve anapara bakiyesine ilişkin faiz ödemelerinin kaldırılmaz bir enflasyon endeksine bağlanması paranın zaman değerini bugünkü düzeyine getirir. (Finansal aracın faiz oranı paranın zaman değerini yansıtmaktadır.) Dolayısı ile sözleşmeye bağlı nakit akış özellik testini geçmektedir.

Öte yandan, örnekteki tahvilin getirisi tahvilin ihraç edildiği para birimi dışında bir para biriminden enflasyon endeksine bağlı olsaydı, paranın zaman değeri unsurunu yansıtmayan bir enflasyon endeksine bağlantı kurulduğu için söz konusu tahvil nakit akış özellik testini geçemeyecektir.

4.2.3 Geçişin Efektif Faiz Oranı Üzerindeki Etkileri

TFRS 9'a göre; Etkin Faiz Yöntemi;

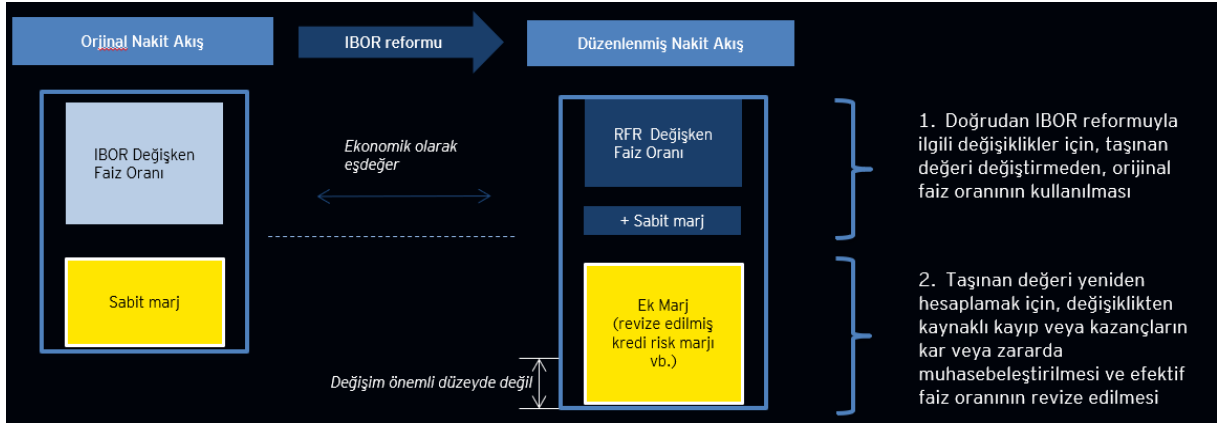
- Finansal varlık veya finansal yükümlülüğün itfa edilmiş maliyetinin hesaplanmasında ve faiz gelir veya giderlerinin ilgili olduğu dönemin kâr veya zararına dağıtılması ve finansal tablolara alınmasında kullanılan yöntemdir.

Etkin faiz yönteminde kullanılan efektif faiz oranı ise,

- Finansal varlığın veya yükümlülüğün beklenen ömrü boyunca gerçekleşmesi tahmin edilen gelecekteki nakit ödeme veya tahsilatları, finansal varlığın brüt defter değerine veya finansal yükümlülüğün itfa edilmiş maliyetine indirgeyen orandır.

BDDK kapsamındaki finansal kurum ve kuruluşlar finansal raporlamalarında BDDK'nın kabul etmiş olduğu TFRS ve TMSleri uyguladıkları için bankalarda faiz reeskontu ve faiz geliri etkin faiz yöntemi ile hesaplanarak muhasebeleştirilmektedir.

IBOR reformu kapsamında RFR faiz oranları kullanılmaya başlanmasının Faz 2 imtiyazları da dikkate alındığında Efektif faiz oranı üzerindeki etkileri aşağıdaki karar ağacı kapsamında değerlendirilmelidir:

Sonuç olarak; IBOR reformunun doğrudan sonucu olan ve ekonomik olarak eşdeğer temelde gerçekleşen işlemler için, nakit akışlarının finansal aracın orijinal faiz oranları kullanılarak belirlenmeye devam edilmesi ve bu sayede mali tabloların etkilenmeden geçişin yapılabilmesi imtiyazı sağlanmıştır.

4.3 IBOR Reformunun Riskten Korunma Muhasebesi Üzerindeki Etkileri

IBOR reformu geçişi sırasında, şüphesiz en çok üzerinde durulan konu Riskten Korunma Muhasebesi olmuş ve mevcut gösterge faiz oranlarının yerine geçecek alternatif bir faiz oranı belirlenene kadar oluşan belirsizliğin etkisinin giderilmesi amacıyla Faz 1 ve Faz 2 imtiyazlarında Riskten Korunma Muhasebesine de geniş yer verilmiştir.

Doküman içerisinde IBOR reformunun Riskten Korunma Muhasebesi üzerindeki etkilerinin daha iyi anlaşılabilmesi adına ilk olarak, değişiklik öncesi hususları ele alan ve 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren (Erken uygulamaya izin verilen) geçerli olan Faz 1 imtiyazlarından bahsedilmiş ve daha sonra 2020 yılında değişiklik sonrası hususları ele alan, 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren (Erken uygulamaya izin verilen) geçerli olan ve Faz 1 imtiyazları ile paralellik arz eden Faz 2 imtiyazlarına yer verilmiştir.

4.3.1 UMSK/KGK Tarafından Getirilen Faz 1 İmtiyazları

UMSK/KGK tarafından, Riskten korunma muhasebesi kapsamında, IBOR reformundan doğrudan etkilenen tüm korunma ilişkilerinde uygulanmak üzere Faz 1 imtiyazları yayınlanmıştır.

Bir korunma ilişkisi ancak reformun aşağıdaki hususlarda belirsizliklere neden olması halinde IBOR reformundan doğrudan etkilenmektedir:

- Korunulan risk olarak tanımlanan gösterge faiz oranı (sözleşmeyle belirlenen veya sözleşmeyle belirlenmeyen) ve/veya
- Korunan kalemin veya korunma aracının gösterge faiz oranına dayalı nakit akışlarının zamanlaması ve tutarı.

Faz 1'e ait uygulamalar, geçiş aşamasında oluşan belirsizlikler nedeniyle riskten korunma ilişkisinin sonlandırılmamasına ilişkin imtiyazlar getirmek adına aşağıdaki alt başlıklarda yapılan değişiklikleri içermektedir:

1) Tahmini işlemlerin gerçekleşme ihtimalinin yüksek olarak dikkate alınmasına ilişkin kolaylaştırıcı hüküm:

IBOR reformu geçişi nedeniyle, Tahmini işlemin (veya bunun bir unsurunun) gerçekleşme ihtimalinin yüksek olup olmadığının belirlenmesi açısından işletme, korunan nakit akışlarının dayandığı gösterge faiz oranının (sözleşmeyle belirlenen veya sözleşmeyle belirlenmeyen), gösterge faiz oranı reformu sonucunda değişmediğini varsayar.

2) Nakit akış riskinden korunma fonunda muhasebeleştirilen tutarın ne zaman kâr ve zarar olarak yeniden sınıflandırılacağına dair hüküm:

Şirketler, Korunmaya konu gelecekteki nakit akışlarının gerçekleşmesinin beklenip beklenmediğinin belirlenmesi amacıyla, korunan nakit akışlarının dayandığı gösterge faiz oranının (sözleşmeyle belirlenen veya sözleşmeyle belirlenmeyen), gösterge faiz oranı reformu sonucunda değişmediğini varsayar.

3) Korunan kalem ve korunma aracı arasındaki ekonomik ilişkinin değerlendirilmesine ilişkin hüküm:

Korunan nakit akışlarının ve/veya korunulan riskin dayandığı veya korunma aracına ilişkin nakit akışlarının dayandığı gösterge faiz oranının (sözleşmeyle belirlenen veya sözleşmeyle belirlenmeyen), IBOR reformu sonucunda değişmediğini varsayar.

4) Şirketlere, riskten korunma ilişkisinde alternatif referans faiz oranının bir risk bileşeni olarak belirlendiği durumlarda, risk bileşenlerinin ayrı olarak tanımlanması gerekliliğine ilişkin hüküm:

Faz 1 imtiyazları, Faiz oranı riskinin sözleşmeyle belirlenmeyen bir gösterge unsurundan korunması işlemine uygulanmadığı sürece şirketlerin, risk bileşeninin ayrı olarak belirlenebilir olmasına ilişkin hükümleri yalnızca korunma ilişkisinde bir korunan kalemi ilk tanımladığı sırada uygulamasını sağlamaktadır. Değerlendirmenin

IBOR Geçişi

korunma işleminin başlangıcında veya daha sonrasında yapılıp yapılmadığına bakılmaksızın, korunma ilişkisinde ilk kez tanımlandığı sırada değerlendirilmiş olan bir korunma kalemi, aynı korunma ilişkisi içinde daha sonra yapılacak herhangi bir yeniden tanımlamada tekrar değerlendirilmeyecektir.

Sonuç olarak; Faz 1 ile, Her bir kolaylaştırıcı hükmün uygulamasında, korunma nakit akışlarının dayandığı gösterge faiz oranının (sözleşmeyle belirlenen veya sözleşmeyle belirlenmeyen) ve/veya, muafiyet 3 için, korunma aracına ilişkin nakit akışlarının da dayandığı gösterge faiz oranının Reform sonucunda değişmediği varsayılır.

Faz 1 imtiyazları ile ayrıca yukarıda belirtilenlerin tümünü kapsayan ve ilave olarak sadece TMS 39 standardı özelinde geçerli olan aşağıda yer alan değişiklikler de getirilmiştir:

- Etkinliğin geriye dönük değerlendirmesi için, bir işletme Reformdan kaynaklanan belirsizlik dönemi boyunca etkinliği %80-125 aralığının dışında olan bir korunma ilişkisine riskten korunma muhasebesi uygulamaya devam edebilmektedir.
- Geriye dönük testlerde yer alan %80-125 sınırına ilişkin Faz 1 Kolaylaştırıcı uygulama Hükümü, hem korunma kaleminin hem de korunma aracının nakit akışlarına ilişkin belirsizliğin artık kalmadığı ve riskten korunma ilişkisinin sona erdiği durumlarda sona erecektir.
- Riskten korunmanın oldukça etkin olmasının beklendiğine ilişkin ileriye dönük değerlendirme testlerinde, korunma nakit akışlarının dayandığı gösterge faizin (sözleşmeye göre belirtilmiş olsun ya da olmasın) ve/veya korunma aracının nakit akışlarının dayandırıldığı gösterge faizin Reform sonucunda değiştirilmeyeceği varsayılmaktadır.
- Reformdan etkilenen faiz oranı riskinin gösterge kısmının korunması için (UFRS 9 kapsamındaki bir risk unsuru yerine), ilgili kısmın ayrı olarak tanımlanabilir olması şartının yalnızca korunmanın başlangıcında karşılanması gerekir.

Faz 1 değişiklikleri risk unsurunun gerçeğe uygun değerindeki veya nakit akışlarındaki değişikliklerin **güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi** gereksinimine ilişkin herhangi bir kolaylaştırıcı hüküm sağlamamakta ve bir korunma aracının nakit akışlarının RFR'ı referans olarak değiştirilip, korunma kaleminin nakit akışlarının hala IBOR'a dayalı olduğu (veya tam tersi) durumda, gerçeğe uygun değerde meydana gelen değişimler sebebiyle ortaya çıkan etkin olmayan kısımların kar veya zarar tablosunda muhasebeleştirilmeye devam etmesi gerekliliğini belirtmektedir.

Faz 1 Kolaylaştırıcı Hükümün Uygulanmasına İlişkin Örnek

A İşletmesi, 3 aylık US LIBOR ile ilişkili sekiz yıllık değişken faizli bir "Alınan Kredisini" nakit akış riskinden korunma muhasebesine konu etmektedir. Kredinin yeniden müzakere edilmesinden sonra ödenecek herhangi bir faiz kuponunun US LIBOR ile değil yeni RFR'a göre belirleneceği bilinmektedir. Borçlanma aracı daha önce 3 aylık US LIBOR faiz oranını riskten korunma konusu olarak baz alan bir nakit akış riskinden korunma muhasebesine konu edilmiş ve RFR ile bu durum revize edilecek olsa da geçiş kaynaklı kredinin ve ilgili korunma aracının gösterge faiz oranına dayalı nakit akışlarının zamanlama ve tutarı hakkında hala belirsizlik bulunmaktadır. Getirilen Faz 1 imtiyazları ile bu belirsizlik mevcut olsa da, A İşletmesinin bu gerçeği göz ardı etmesi ve borçlanma aracı ve ilgili riskten korunma aracına ilişkin korunma faiz kuponlarının etkinliğini değerlendirmek ve ölçmek amacıyla halen US LIBOR bazlı nakit akışlarını kullanabilmesi imkanı sağlanmıştır. Bu imtiyazlar, korunma varlık ve korunma aracı için belirsizlik ortadan kalkana kadar devam edecektir.

Şirketler için, 1 Ocak 2020 tarihinden itibaren geçerli olan ve erken uygulanmasına izin verilen Faz 1 imtiyazları süresiz olarak devam edecek olup ancak aşağıdaki koşullar gerçekleştiğinde sona erecektir:

- Riskten korunma muhasebesine konu korunma kalemi veya korunma aracı sonlandırıldığında,
- Nakit akış riskinden korunma muhasebesi için özkaynaklarda muhasebeleştirilen korunma fonunda biriken tutarların tamamı kâr veya zarar tablosunda yeniden sınıflandırıldığında
- Korunma kalemi veya korunma aracı için, korunma kaleminin/korunma aracının IBOR'a dayalı nakit akışlarının zamanlaması ve tutarı açısından Reformun yarattığı belirsizlik ortadan kalktığında

4.3.2 UMSK/KGK Tarafından Getirilen Faz 2 İmtiyazları

Faz 1 deęiŖiklikleri yalnızca geçiŖ öncesi konuları kapsadığı için, gösterge faiz oranının alternatif bir RFR ile deęiŖtirilmesi durumunda finansal raporlamayı etkileyen konular Faz 2 ile ele alınmıŖtır.

Faz 2 kapsamındaki riskten korunma muhasebesi ile ilgili imtiyazlar, Faz 1 kapsamındaki imtiyazlar ile paralel olmakla birlikte, aŖaęıda belirtilen alt baŖlıklarda yer alan ek muafiyetleri içermektedir:

- IBOR reformu nedeniyle gerekli duyulan riskten korunma muhasebesi kurgusu ve dokümantasyonundaki revizyonların, riskten korunma iliŖkisini sonlandırılmadan yapılmasına iliŖkin muafiyetler
- Nakit AkıŖ Riskinden Korunma Muhasebesi Üzerindeki Etkileri minimize etmeye yönelik muafiyetler
- Makro riskten korunma muhasebesi üzerindeki muafiyetler
- Riskten korunma iliŖkisinde alternatif referans faiz oranının bir risk bileŖeni olarak belirlendiği durumlarda, risk bileŖenlerinin ayrı olarak tanımlanması gerekliliğine iliŖkin getirilen 24 aylık geçiçi muafiyetler
- Gerçeğe Uygun Değer Riskinde Korunma Muhasebesi Kapsamındaki muafiyetler ve
- TMS 39 Standardı Kapsamında Getirilen Muafiyetler

a) Riskten Korunma Muhasebesi Kurgu ve Dökümantasyonu İle İlgili Muafiyetler

Faz 2 imtiyazları kapsamında, IBOR reformu nedeniyle gerekli duyulan riskten korunma muhasebesi kurgusu ve dokümantasyonundaki revizyonların, riskten korunma iliŖkisini sonlandırılmadan yapılmasına izin verilmektedir.

Reform geçiŖinde, riskten korunma iliŖkisi ve dökümantasyon korunma aracı ve korunan kalemin RFR'ı referans olarak farklı zamanlarda deęiŖtirilmesi nedeniyle birden fazla kez revize edilebilir ve reform kaynaklı yapılan tüm bu revizasyonlar için Faz 2 muafiyetleri uygulanabilmektedir.

Faz 2 muafiyetleri kapsamında riskten korunma kurgu ve dökümantasyonunda yapılan deęiŖikliklerin IBOR reformunun doğrudan sonucu olan ve aŖaęıda belirtilen deęiŖikleri içermesine imkan tanınmaktadır:

- Korunulan risk bileŖeninin RFR'a referans verilmiŖ Ŗekilde tekrar tanımlanması
- Korunma araçlarının ve/veya riskten korunan kalemlerin RFR'yi yansıtabilecek Ŗekilde yeniden tanımlanması ve buna yönelik açıklamalarda yapılan revizasyonlar
- GeçiŖ aŖamasında yeni RFR ile eski IBOR arası baz farkını giderecek sabit bir karjının korunma aracı ya da korunan kaleme eklenmesi
- Riskten korunma aracının sonlandırılmaması veya ekonomik eŖdeęer temelinde yeni bir iŖlemlerle deęiŖtirilmesi (aynı karŖı taraf ile)

Ŗirketler; korunulan riskte, korunan kalemlerde veya korunma aracında gösterge faiz oranı reformunun gerektirdiği deęiŖimin gerçekteŖtięi raporlama dönemi sonu itibariyle kurgu ve dökümantasyonu TMS 39 veya TFRS 9'a uygun olarak deęiŖtirir ve herhangi bir Ŗüphenin doğmaması için, korunma iliŖkisinin resmi tanımlanmasında yapılan reform kaynaklı deęiŖiklikler, korunma iliŖkisinin sona erdirilmesini veya yeni bir korunma iliŖkisinin tanımlanmasını gerektirmez.

b) Nakit AkıŖ Riskinden Korunma Muhasebesine Yönelik Faz 2 İmtiyazları

Nakit akıŖ riskinden korunmasına iliŖkin Faz 1 imtiyazları korunma aracı ve korunan kalemin RFR'ı referans alacak Ŗekilde deęiŖtirileceęi tarihe kadar devam edecektir.

IBOR Geçişi

Faz 2 imtiyazları ile, şirketlerin, nakit akış riskinden korunma muhasebesinde, korunan kaleme ilişkin açıklamaları değiştirdikleri anda, nakit akış değişkenliğinden korunma fonunda biriken tutarın, korunan gelecekteki nakit akışlarının belirlenmesinde esas alınan alternatif gösterge oranına bağlı olduğu kabul edilir.

Eğer sonlandırılmış bir korunma ilişkisi söz konusu olduğunda, korunan gelecekteki nakit akışlarının belirlenmesinde esas alınan gösterge faiz oranının, IBOR reformunun gerektirdiği şekilde değiştirilmesi durumunda ise, korunan gelecekteki nakit akışlarının gerçekleşmesinin beklenip beklenmediğinin belirlenmesi için, ilgili korunma ilişkisine ait nakit akış değişkenliğinden korunma fonunda biriken tutarın, korunan gelecekteki nakit akışlarının belirlenmesinde esas alınan alternatif gösterge oranına bağlı olduğu kabul edilir.

Faz 2 Kolaylaştırıcı Hükmün Nakit Akış Riskinden Korunma Muhasebesi Kapsamında Uygulanmasına İlişkin Örnek

Riskten Korunma Muhasebesi Türü: Nakit Akış Riskinden Korunma Muhasebesi

Korunan Kalem: US Alınan Kredi (Ödeme Koşulları: 3 Aylık US Libor + 100 baz faiz)

Korunulan Risk: 3 Aylık US Libor

Korunma Aracı: Faiz Oranı Swabı ("IRS"): (Ödenecek: Sabit: %3 Faiz, Alınacak: 3 Aylık US Libor)

Riskten Korunma Muhasebesi Başında Kurulan Varsayımsal Türev Ürün: (Ödenecek: Sabit: %3 Faiz, Alınacak: 3 Aylık US Libor)

Riskten Korunma İlişkisi: Korunma aracı ve korunan kaleme ilişkin araçlar 1 Aralık 2019 tarihinde aynı gün işleme alınmış, aynı kur ve ödeme tarihlerini içermektedir bu yüzden %100 efektif bir hedge ilişkisi mevcuttur.

1 Kasım 2020: Korunma Aracının US Libor yerine geçen SOFR'ı referans alacak şekilde değiştirilmiştir. 1 Kasım 2020 tarihinde US LIBOR ile SOFR arasındaki fark 30 baz puan olduğu için yeni işlem, aynı karşı tarafla sabit %2,7 ödeyecek ve 3 Aylık SOFR alınacak şekilde birebir IBOR reformunun doğrudan sonucu olacak şekilde değiştirilmiştir.

İşlem IBOR reformunun doğrudan sonucu ve ekonomik eşdeğerde gerçekleştiği için Faz 1 imtiyazlarının kapsamındadır ve hedge ilişkisinin sonlandırılması gerekmez.

1 Kasım 2020 tarihinde korunma aracına ilişkin nakit akışları değiştirilecek olup, varsayımsal türev ürüne ait nakit akışları hala US Libor gösterge faiz oranını baz almaya devam edecektir.

Her hesap döneminin sonunda, swap işleminin değiştirildiği andan US Alınan Kredinin SOFR'ı referans alacak şekilde değiştirileceği ana kadar, nakit akış riskinden korunma rezervi aşağıdakilerden daha düşük olanına göre yeniden ölçülür:

- SOFR swap'ın gerçeğe uygun değerindeki kümülatif kazanç veya kayıp; ve
- US LIBOR varsayımsal türevin gerçeğe uygun değerindeki kümülatif kazanç veya kayıp.

Swap işlemi, SOFR, varsayımsal türev ürün ise halen US Libor'a endeksli olduğu için iki faiz oranı farkı nedeniyle riskten korunma muhasebesinde etkin olmayan durumla karşılamaya başlanacaktır.

Ancak halen korunan kalem RFR'ı referans alacak şekilde değiştirilmediği ve belirsizlik devam ettiği için, işlemin etkinlik ölçümü %80-%125 bandı dışında kalsa bile nakit akış riskinden korunma muhasebesi uygulanmaya Faz 1 imtiyazları kapsamında devam edebilecek ancak etkin olmayan kısma ilişkin tutarlar kar veya zararda muhasebeleştirilecektir.

Aralık 2020 sonuna kadar da hedge dökümantasyon ve kurgusu, korunma aracındaki değişikliği yansıtabilecek şekilde 1. Kez revize edilecek ve bu da Faz 2 imtiyazlarınca izin verildiği için riskten korunma muhasebesi devam edebilecektir.

15 Ocak 2021: Alınan Kredi, bu tarihte, 3 aylık US Libor ile SOFR arasındaki fark 25 baz puan iken SOFR'ı referans alacak şekilde değiştirilmiştir. Buna göre varsayımsal türev ürün nakit akışları artık, sabit %2,75 ödeyecek ve 3 Aylık SOFR alınacak şekilde birebir IBOR reformunun doğrudan sonucu olacak şekilde değiştirilecektir.

Bu aşamada;

- Faz 1 imtiyazları artık korunma aracı ve korunan kalem de RFR'ı referans alacak şekilde sona ermiştir.
- Faz 2 imtiyazları kapsamında riskten korunma muhasebe ve kurgusu 2. Kez revize edilecektir.
- Faz 2 imtiyazları, SOFR'ın halen ayrı bir risk bileşeni olarak tanımlanıp tanımlanmama kriterini sağlayıp sağlamadığı kesinleşmediği için 15 Ocak 2021'den itibaren 24 aylık süre boyunca geçerli olmaya devam edecektir.

Yeni Kurgu:

Riskten Korunma Muhasebesi Türü: Nakit Akış Riskinden Korunma Muhasebesi

Korunan Kalem: US Alınan Kredi (Ödeme Koşulları: 3 Aylık SOFR + 100 baz faiz)

Korunulan Risk: 3 Aylık SOFR

Korunma Aracı: Faiz Oranı Swabı ("IRS"): (Ödenecek: Sabit: %2,7 Faiz, Alınacak: 3 Aylık SOFR)

Riskten Korunma Muhasebesi Başında Kurulan Varsayımsal Türev Ürün: (Ödenecek: Sabit: %2,75 Faiz, Alınacak: 3 Aylık SOFR)

Riskten Korunma İlişkisi: Varsayımsal türev ürün ve korunma aracı farklı tarihlerde SOFR'ı referans alacak şekilde değiştirildikleri için faiz oranı kaynaklı fark nedeniyle %80-%125 etkinlik bandında kalıp kalmadıkları her dönem değerlendirilecektir.

Nakit akış riskinden korunma rezervi artık aşağıdakilerden daha düşük olanına göre yeniden ölçülür:

- Değiştirilen swap işleminin gerçeğe uygun değerindeki kümülatif kazanç veya kayıp; ve
- Revize edilmiş varsayımsal türevin gerçeğe uygun değerindeki kümülatif kazanç veya kayıp.

c) Makro riskten korunma muhasebesi üzerindeki muafiyetler

Faz 2 değişiklikleri, Reform'un doğrudan gerektirdiği değişiklikler dolayısıyla düzenlenen belirli bir gruptaki kalemler için riskten korunma stratejisinin korunmasına ve sonlandırılmadan devam etmesine olanak sağlamaktadır.

Faz 2 imtiyazları ile şirketlerin, Gerçeğe uygun değer değişiminden korunma veya nakit akış değişkenliğinden korunma işlemleri kapsamında korunan kalem olarak tanımlanan kalem gruplarını IBOR reformu nedeniyle RFR'ı referans alacak şekilde değiştirdikçe, korunan kalemleri, korunulan gösterge oranına dayalı olarak alt gruplara dağıtılması ve gösterge oranını her alt grup için korunulan risk olarak tanımlayabilmesi imkanı getirilmiştir. Örneğin, gösterge faiz oranı reformu kapsamındaki bir gösterge faiz oranında meydana gelen değişikliklere karşı bir kalem grubunun bulunduğu bir korunma ilişkisinde, grup içerisindeki bazı kalemlerin korunan nakit akışları veya gerçeğe uygun değeri, gruptaki diğer kalemler değiştirilmeden önce, alternatif bir gösterge oranını referans almak için değiştirilebilir. Bu örnekte şirket, korunan kalemlere ilişkin ilgili alt grup için, alternatif gösterge oranını, korunulan risk olarak tanımlayabilecektir. Bu kalemlere ilişkin korunan nakit akışları veya gerçeğe uygun değer alternatif bir gösterge oranını referans almak için değiştirilinceye veya kalemlerin süresi dolup bunlar alternatif gösterge oranını referans alan korunan kalemlerle değiştirilinceye kadar, şirket korunan kalemlere ilişkin diğer alt grup için, mevcut gösterge faiz oranını korunulan risk olarak tanımlamaya devam edecektir.

IBOR Geçişi

Makro nakit akış riskinden korunma muhasebesinde, her bir RFR'a referans verilerek alt gruplar açıldığında, alt gruplarda yer alan varsayımsal türev ürünler de güncellenecektir.

Şirket, korunan kalemlerin uygunluğuna ilişkin riskten korunma muhasebesi gerekliliklerinin karşılanıp karşılanmadığını her bir alt grup için ayrı ayrı değerlendirmeli ve herhangi bir alt grubun gereklilikleri karşılamaması durumunda, şirketler korunma ilişkisinin tamamı için korunma muhasebesini ileriye yönelik olarak sonlandırmalıdır.

d) Geçişin Risk Bileşenlerinin Ayrı Olarak Tanımlanabilir Olması Kriterleri Üzerindeki Etkileri

TFRS 9 / TMS 39, bir risk bileşeninin riskten korunma muhasebesine konu olabilmesi için güvenilir bir şekilde ölçülebilir olması yanında "ayrı olarak tanımlanabilir" özellikte olmasını da gerektirmektedir.

RFR'ların ayrı bir risk bileşeni olarak tanımlanmasına ilişkin getirilen Faz 1 ve 2 imtiyazları, hem yeni kurulacak riskten korunma muhasebesi uygulamaları hem de halihazırda devam eden işlemler için geçelidir.

İmtiyazlar ile şirketlere, riskten korunma ilişkisinde alternatif referans faiz oranının bir risk bileşeni olarak belirlendiği durumlarda, risk bileşenlerinin ayrı olarak tanımlanması gerekliliği kriterini makul bir şekilde ilk tanımlanma tarihinden itibaren 24 aylık süre içerisinde sağlayacağına dair geçici muafiyet getirmektedir. 24 aylık süre, her bir işlem için ayrı ayrı uygulanacak olup, RFR'ın ilk kez risk bileşeni olarak tanımlandığı günden başlayarak hesaplanacaktır.

Standartlarda net bir şekilde bir faiz oranının hangi şartları sağlar ise ayrı bir risk bileşeni olarak tanımlanabileceğine dair kesin bir açıklama bulunmamaktadır ancak TFRS 9 B6.3.10(d) maddesinden de yola çıkarak RFR'ın ayrı bir risk bileşeni olarak tanımlanabilir olması için aşağıdaki kriterlere sahip olmalarının destekleyici olabileceği ifade edilebilmektedir:

- Yüksek likitideye sahip olması,
- Sabit ve değişken faizli borçlanma araçlarının sık olarak fiyatlandırıldığı endeks oran olması,
- Swap piyasalarında baz olarak kullanılan oran olması.

e) Gerçeğe Uygun Değer Riskinden Korunma Muhasebesi Kapsamında Getirilen Muafiyetler

Nakit akış riskinden korunma muhasebesinden farklı olarak gerçeğe uygun değer riskinden korunma muhasebesi kapsamında şirketlerin, geçmişe yönelik riskten korunma etkinliğinin kümülatif olarak değerlendirilmesinde, her bir riskten korunma ilişkisi bazında, Faz 1 ile sağlanan kolaylıkların uygulanmasının sonlandırılması durumunda korunan kalemin ve korunma aracının kümülatif gerçeğe uygun değer değişikliklerini sıfırlamasına imkan verilmiştir.

Faz 2 Kolaylaştırıcı Hükmün Gerçeğe Uygun Değer Riskinden Korunma Muhasebesi Kapsamında Uygulanmasına İlişkin Örnek

Korunan Kalem: US Bono (Ödeme Koşulları: %4 Sabit Faiz)

Korunulan Risk: 3 Aylık US Libor

Korunma Aracı: Faiz Oranı Swabı ("IRS"): (Ödenecek: Sabit: %3 Faiz, Alınacak: 3 Aylık US Libor)

Riskten Korunma İlişkisi: Korunma aracı ve korunan kaleme ilişkin araçlar 1 Aralık 2019 tarihinde aynı gün işleme alınmış, aynı kur ve ödeme tarihlerini içermektedir, ve US Bono'nun %3'lük kısmının hedge edileceği, %100 efektif olan bir hedge ilişkisi kurulmuştur.

1 Kasım 2021: Korunma Aracı US Libor yerine geçen SOFR'ı referans alacak şekilde değiştirilmiştir. US LIBOR ile SOFR arasındaki fark 30 baz puan olduğu için yeni işlem, aynı karşı tarafla sabit %2,7 ödeyecek ve 3 Aylık SOFR alınacak şekilde birebir IBOR reformunun doğrudan sonucu olacak şekilde değiştirilmiştir.

Yeni Kurgu:

Korunan Kalem: US Bono (Ödeme Koşulları: %4 Sabit)

Korunulan Risk: 3 Aylık SOFR

Korunma Aracı: Faiz Oranı Swabı ("IRS"): (Ödenecek: Sabit: %2,7 Faiz, Alınacak: 3 Aylık SOFR)

Risken Korunma İlişkisi: 1 Kasım 2021 tarihinde artık US Bono'nun %2,7'lik kısmının hedge edileceği, %100 efektif olan bir hedge ilişkisi kurulmuştur.

Alınacak Aksiyonlar:

- İşlem IBOR reformunun doğrudan sonucu ve ekonomik eşdeğerde gerçekleştiği için Faz 1 imtiyazlarının kapsamındadır ve hedge ilişkisinin sonlandırılması gerekmez.
- Korunma aracına ilişkin nakit akışlarının SOFR'ı referans alarak değiştirilmesi nedeniyle %3 yerine %2,7 ödenecek olması nedeniyle artık US Bono'nun da %2,7'lik kısmı hedge edilecek ve halen %100'lük etkinlik sağlayacaktır. Faz 2 muafiyetleri, geçmişe yönelik risken korunma etkinliğinin kümülatif olarak değerlendirilmesinde, her bir risken korunma ilişkisi bazında, Faz 1 ile sağlanan kolaylıkların uygulanmasının sonlandırılması durumunda korunan kalemin ve korunma aracının kümülatif gerçeğe uygun değer değişikliklerini sınırlayabilmesine izin verdiği için bu işlem standarda uygun kabul edilmektedir.
- %3 yerine %2,7'lik kısmın hedge edilmesi nedeniyle aradaki %0,3'lük fark kar veya zararda muhasebeleştirilecektir.
- SOFR'ın ayrı bir risk bileşeni olarak tanımlanabilmesine ilişkin belirsizlik sürdüğü için 1 Kasım 2023'e kadar Faz 2 imtiyazları devam edecektir.
- Faz 2 imtiyazları kapsamında hedge dökümantasyon ve kurgusu 31 Aralık 2021'e kadar revize edilecektir.

f) TMS 39 Standardı Kapsamında Getirilen Muafiyetler

Faz 1 imtiyazlarında olduğu gibi, Faz 2 imtiyazları için de yukarıda belirtilen tüm muafiyetler TMS 39'u da kapsamakla birlikte, ilave olarak sadece TMS 39 standardı özelinde geçerli olan aşağıda yer alan değişiklikler de getirilmiştir:

- Şirketler, TMS 39 uyarınca gerçeğe uygun değer riskinden korunma ilişkisinin geçmişe yönelik risken korunma etkinliğinin kümülatif olarak değerlendirilmesinde, her bir risken korunma ilişkisi bazında, Faz 1 ile sağlanan kolaylıkların uygulanmasının sonlandırılması durumunda korunan kalemin ve korunma aracının kümülatif gerçeğe uygun değer değişikliklerini sınırlayabilir.
- Etkinliğin geriye dönük değerlendirmesi için, bir işletme Reformdan kaynaklanan belirsizlik dönemi boyunca etkinliği %80-125 aralığının dışında olan bir korunma ilişkisine risken korunma muhasebesi uygulamaya devam edebilir. Ancak gerçekleşen risken korunma etkisizliği ölçülmeye ve kar veya zararda sınıflandırılmaya devam edecektir.
- Faz 2 değişiklikleri ayrıca, IBOR reformunun gerektirdiği değişiklikler nedeniyle korunma etkinliğinin değerlendirilme yönteminde yapılan değişikliklerin, risken korunma muhasebesinin durdurulmasıyla sonuçlanmayacağını açıklığa kavuşturmuştur.

Şirketler, Faz 2 değişikliklerini 1 Ocak 2021'de veya sonrasında başlayan yıllık hesap dönemlerinde uygulayabilecek olup erken uygulamaya da izin verilmektedir. Erken uygulama halinde bu husus dipnotlarda açıklanacaktır.

Faz 2 imtiyazları ile getirilen muafiyetler, aşağıda belirtilen durumlar dışında TMS 8'e göre geriye dönük olarak uygulanacaktır:

- İşletme yeni bir korunma ilişkisini sadece ileriye yönelik olarak tanımlarsa (diğer bir ifadeyle işletmenin yeni korunma muhasebesi ilişkisini önceki dönemlerde tanımlaması yasak ise). Bununla birlikte işletme, ancak ve ancak aşağıdaki koşulların sağlanması durumunda sonlandırdığı bir korunma ilişkisini tekrar başlatabilir:

- (1) İşletme sadece gösterge faiz oranı reformunun gerektirdiği değişiklikler nedeniyle ilgili korunma ilişkisini sonlandırmıştır ve bu değişiklikler o zaman da uygulanmış olsaydı işletmenin bu korunma ilişkisini sonlandırması gerekmeyecektir ve
  - (2) İşletmenin bu değişiklikleri ilk kez uyguladığı raporlama döneminin başında (bu değişikliklerin ilk uygulama tarihinde), sonlandırılmış olan ilgili korunma ilişkisi, korunma muhasebesi için gerekli kıstasları yerine getirmektedir (bu değişiklikler dikkate alındıktan sonra).
- b) Söz konusu değişikliklerin uygulamasını yansıtmak için önceki dönem bilgilerinin yeniden düzenlenmesi zorunlu değildir. Önceki dönemler, yalnızca sonraki dönemlere ilişkin durumlar dikkate alınmaksızın yeniden düzenlemenin mümkün olması durumunda yeniden düzenlenebilir. Önceki dönem bilgilerinin yeniden düzenlenmemesi durumunda, önceki defter değeri ile söz konusu değişikliklerin ilk uygulama tarihini içeren raporlama döneminin başındaki defter değeri arasındaki herhangi bir fark, söz konusu değişikliklerin ilk uygulama tarihini içeren raporlama dönemine ilişkin dağıtılmamış kârların (ya da uygun olması durumunda, diğer bir özkaynak bileşeninin) açılış bakiyesine yansıtılır.

4.4 IBOR Reformunun Dipnotlar ve Diğer Standartlar Üzerine Etkileri

UMSK tarafından UFRS 9 ve UMS 39 haricinde IBOR reformu geçişinden etkilenen diğer standartlar özelinde de çalışmalar yürütülmüş ve Faz 1 imtiyazları ile UFRS 7 için, Faz 2 imtiyazları ile de yine UFRS 7 ve ek olarak UFRS 4 ve 16 için kolaylıklar getirilmiştir. Bu bölümde dipnotlar ve diğer standartlar üzerindeki etkilerinden bahsedilecektir.

4.4.1 Geçişin UFRS/TFRS 4/UFRS/TFRS 17 Standardı Üzerindeki Etkileri

UFRS/TFRS 17, "Sigorta Sözleşmeleri"; 1 Ocak 2023 tarihinde veya bu tarihten sonra başlayan yıllık raporlama dönemlerinde geçerlidir. Bu standart, hali hazırda çok çeşitli uygulamalara izin veren UFRS/TFRS 4'ün yerine geçmektedir. UFRS/TFRS 17, sigorta sözleşmeleri ile isteğe bağlı katılım özelliğine sahip yatırım sözleşmeleri düzenleyen tüm işletmelerin muhasebesini temelden değiştirecektir.

UFRS/TFRS 9'un uygulanmasını ertelemeyi seçen ve dolayısıyla 'dondurulmuş' UMS/TMS 39'u uygulamaya devam eden sigorta şirketleri, 5.4.6-5.4.9 paragraflarında UFRS/TFRS 9'da yapılan değişiklikleri uygulayarak Reformu uygulama için gerekli finansal araçlarda yapılan değişiklikleri muhasebeleştirilmelidir.

UFRS/TFRS 9'un B5.4.5'e yapılan atıfları, UMS/TMS 39'un AG 7 paragrafına atıfta bulunularak okunmalıdır ve 5.4.3 ve B5.4.6'ya yapılan atıflar AG 8'e atıfta bulunularak okunmalıdır. Bu durum, sigorta kuruluşlarının, finansal tablo dışı bırakma analizlerinde ve geçişin nakit akışlarına olan etkisinin değerlendirilmesinde diğer TFRS 9 uygulayan kuruluşlarla birlikte aynı yolu izleyecekleri anlamına gelmektedir.

4.4.2 Geçişin UFRS/TFRS 13 Standardı ve Gerçeğe Uygun Değer Çalışmaları Üzerine Etkileri

UFRS/TFRS 13, bir finansal varlığın veya yükümlülüğün, gerçeğe uygun değer hiyerarşisi içerisinde farklı bir seviyeye aktarılıp aktarılmayacağına, ne zaman aktarılacağına ve bu aktarımların IBOR reformunun ekonomik

IBOR Geçişi

gerçekliğini yansıtmayı yansıtmadığına yönelik olarak hali hazırda yeterli bir rehberlik sağlamakta, bu sayede mali tablo okuyucularına yararlı bilgiler sunmaktadır.

IBOR finansal araçları gözlemlenebilir girdilere göre değerlediği için eğer alternatif referans faiz oranı geçişinde gözlemlenebilir girdilerin ortadan kalkma durumu olur ise bu gerçeğe uygun değer hiyerarşisinde 2. Seviyeden 3. Seviyeye geçişe neden olabilir.

IBOR'un bir alternatif referans faiz oranı ile değiştirilmesi söz konusu olduğunda, değişikliğin spesifik olarak IBOR Reformu projesi kapsamına giren finansal araçlar haricindeki mali tablo kalemlerinin iskonto oranını ve değerlemesini etkilemesi durumunda, indirgeme oranındaki değişiklik, cari muhasebe uygulamalarına paralel şekilde; UMS/TMS 8 kapsamında muhasebe tahminindeki bir değişiklik olarak muhasebeleştirilmelidir. Bu yüzden UMS/TMS 8 Paragraf 34'e ve 36'ya göre;

Tahminin yapıldığı koşullarda değişiklik olması, yeni bir bilgi edinilmesi veya tecrübe kazanılması sonucunda, tahminin revize edilmesi gerekebilir. Yapısı gereği, bir tahminin revize edilmesi bir hata düzeltmesi olmadığı gibi önceki dönemlerle de ilişkili değildir.

Bir muhasebe tahminindeki değişikliğin etkisi (gerçeğe uygun değer ölçümleri gibi) ileriye dönük olarak muhasebeleştirilmelidir.

4.4.3 Geçişin UFRS/IFRS 16 Standardı Üzerindeki Etkileri ve Geçişin Diğer Standartlar Üzerindeki Etkileri

IFRS 16'ya göre: Kiralamada değişiklik yapılması, kiralama sözleşmesinin esas hüküm ve koşullarının bir parçası olmayan, kiralama kapsamındaki ya da kiralama bedelindeki değişikliklerdir (örneğin, bir veya birkaç dayanak varlığın kullanım hakkının ilave edilmesi veya sonlandırılması ya da sözleşmeye bağlı kiralama süresinin uzatılması veya kısaltılması).

Dolayısıyla, Kiralamada yapılan değişiklikler aşağıdaki şekillerde sonuçlanabilir:

- Ayrı bir kiralama. Aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir;
  - o Değişikliğin, bir veya daha fazla dayanak varlığın kullanım hakkını ilave etmek suretiyle kiralama kapsamını genişletmesi ve
  - o Kiralama bedelinin, kapsamdaki genişlemenin tek başına fiyatıyla ve ilgili sözleşme koşullarını yansıtmak için söz konusu fiyatta yapılan uygun düzeltmelerle orantılı olarak değişmesi.
- Ayrı bir kiralama olarak muhasebeleştirilmeyen bir değişiklik. Aşağıdaki şekilde muhasebeleştirilir;
  - o Kiralamanın kapsamını daraltan değişiklikler için, kullanım hakkı varlığının defter değerini kiralamanın kısmen veya tamamen sonlandırılmasını yansıtmak şeklinde azaltır. Kiracı, kiralamanın kısmen veya tamamen sonlandırılmasıyla ilgili kazanç veya kayıpları kâr veya zarara yansıtır.
  - o Diğer tüm değişiklikler için kullanım hakkı varlığında uygun bir düzeltme yapar.

IFRS/IFRS 16, kiracıların IBOR reformunun bir sonucu olarak gelecekteki kira ödemelerini belirlemeye yönelik temeli değiştiren kira değişikliklerini muhasebeleştirirken bir pratik yöntem kullanmalarını gerektirecek şekilde değiştirilmiştir (örneğin, kira ödemelerinin bir IBOR oranına endekslendiği durumlarda).

IBOR referanslı bir kira sözleşmesinin Alternatif Risksiz Faiz Oranına geçişi, değişken oranlı bir kiralamada değişiklik olarak değerlendirilecektir. Bu imtiyaz ile, kiracıların geçiş sırasında kira yükümlülüğünü orijinal iskonto oranı üzerinden indirgenmiş olarak yeniden ölçmeleri gerekecektir.

Bununla birlikte, IBOR reformunun gerektirdiği kira değişikliklerine ek olarak kira değişikliklerinin yapılması durumunda, kiracı IBOR reformunun gerektirdikleri de dahil olmak üzere, aynı anda yapılan tüm kira değişikliklerini muhasebeleştirmek için standartta yer alan geçerli hükümleri uygulamalıdır.

4.4.4 Geçişin UFRS/TFRS 7 Kapsamında Dipnotlar Üzerindeki Etkileri

Eylül 2019'da yayımlanan ve TFRS 9, TMS 39 ve TFRS 7'de değişiklikler yapan Gösterge Faiz Oranı Reformu'nda Ağustos 2020'de Faz 2 düzenlemelerinin de nihai halini almasını takiben küresel çapta etkilenen işletmeler, dipnot gereksinimlerini karşılayacak bilgileri toplayabilecek ve sunabilecek bir sistemsel ve operasyonel yapı kurmak için çalışmalarını hızlandırmaya başlamışlardır. Aşağıda Faz 1 ve Faz 2 düzenlemelerinin UFRS/TFRS 7 kapsamında etkilerine yer verilmektedir.

a) Faz 1 Değişiklikleri ve Geçiş Dipnotları

UFRS/TFRS 7'ye Faz 1 Değişiklikleri ile nihai düzenlemeler getirilmiştir, bu düzenlemeler şirketlerin, TFRS 9'un 6.8.4–6.8.12 paragraflarında veya TMS 39'un 102D-102N paragraflarında düzenlenen istisnaları uyguladığı korunma ilişkileri ile ilgili olarak aşağıdaki bilgilerin açıklanmasını gerektirmiştir:

- İşletmenin korunma ilişkilerini etkileyen önemli gösterge faiz oranları,
- İşletmenin yönettiği ve gösterge faiz oranı reformundan doğrudan etkilenen riskin kapsamı,
- İşletmenin alternatif gösterge oranlarına geçiş sürecini nasıl yönettiği,
- İşletmenin bu paragrafları uygularken kullandığı önemli varsayım veya değerlendirmelerin tanımı (örneğin gösterge faiz oranına dayalı nakit akışlarının zamanlaması ve tutarı açısından gösterge faiz oranı reformunun yarattığı belirsizliğin ne zaman ortadan kalktığına ilişkin varsayım veya değerlendirmeler)
- Söz konusu korunma ilişkilerindeki korunma araçlarının nominal tutarı

b) Faz 2 Değişiklikleri ve Geçiş Dipnotları

Faz 2 imtiyazları genel olarak IBOR reformu geçiş sonrası konuları ele aldığı için bu hususta, TFRS 7'ye getirilen imtiyazlar şirketlerin aşağıdakileri değerlendirmesine olanak tanıyan açıklamalar sunmasını gerektirir;

- Finansal araçların işletmenin finansal durumu ve performansı açısından önemi
- İşletmenin dönem içinde maruz kaldığı finansal araçlardan kaynaklanan risklerin niteliği ve kapsamı ile işletmenin bu riskleri nasıl yönettiği

Finansal tablo kullanıcılarının IBOR reformunun bir işletmenin finansal araçları ve risk yönetimi stratejisi üzerindeki etkisini anlamalarını sağlamak için şirketler aşağıdaki yer alan bilgileri açıklamalıdır:

- IBOR reformundan kaynaklanan risklerin niteliği ve kapsamının niteliksel olarak açıklaması (İşletmenin riski yönetmek ve riskleri IBOR'dan RFR'ı bazı alacak şekilde değiştirmek için devam eden projesinin açıklaması)
- İşletmenin alternatif risksiz faiz oranlarına geçişi, raporlama tarihindeki ilerlemesini ve geçiş nedeniyle finansal araçlardan kaynaklanan riskleri nasıl yönettiği
- Gösterge faiz oranı reformuna tabi önemli faiz oranı göstergesine (US Libor, Euribor vs.) göre ayrıştırılmış finansal enstrümanlar hakkında sayısal bilgileri;
  - o Türev olmayan finansal varlıklar
  - o Türev olmayan finansal yükümlülükler
  - o Türevler olarak ayrı şekilde gösterilmelidir.

Dipnotlarda işletmeler tarafından sağlanan sayısal açıklamalar, IBOR sona ermeden önce süresi veya vadesi dolması beklenen riskleri hariç tutarak hazırlanabilecektir bunun nedeni ise, bu enstrümanlar için işletmenin IBOR Reformu ile ilgili risklere maruz kalmadığını sonucuna varabilmesidir.

İşletmeler, henüz alternatif bir gösterge oranına geçiş yapmamış finansal araçlar hakkında sağladıkları sayısal bilgiler için baz alabilecekleri, TFRS 7'deki değişikliklerin Karar Gereçekleri'nde belirtilen izlenebilecek yaklaşım örnekleri aşağıdakileri içerebilir:

- Türev olmayan finansal varlıkların net defter değerleri, türev olmayan finansal yükümlülüklerin net defter değerleri ve türevlerin nominal tutarı
- Tanınan finansal araçlarla ilgili tutarlar (örneğin, türev olmayan finansal varlıkların ve türev olmayan finansal yükümlülüklerin sözleşmeye dayalı nominal tutarı ve türevlerin nominal tutarları) veya
- Bu finansal araçlarla ilgili olarak kurumun kilit yönetici personelin sağlanan tutarlar (UMS/TMS 24'te tanımlandığı üzere), örneğin, işletmenin yönetim kurulu veya icra kurulu başkanı

IBOR Geçişi

Bankaların bu sayısal açıklamaları sunmaya hazırlanırken sorgulayacakları noktalardan biri, kilit yönetim personeli ve regülatörler için hala Reforma tabi olan araçlarla ilgili raporlar hazırlanabilir olsa da, bilgilerin denetlenmiş mali tablolarda normalde açıklanması beklenen kalitede (bütünlük ve doğruluk açısından) olmayabileceğidir. Bunun nedeni, bir geçiş projesini izlemek için kullanılan herhangi bir geçici raporda olduğu gibi, bilginin; en iyi çaba esasına dayalı olması ve olağın muhasebe açıklamalarının doğruluk düzeyine ulaşılması amaçlı olmamasıdır.

4.5 IBOR Reformunun Vergi Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi

IBOR Reformu ile birlikte Bankalar ve diğer kurumlarca gerekleŖtirilen borçlanma ve menkul kıymet ihraç ve alım/satım iŖlemlerinde ortaya çıkabilecek vergisel etkiler bu bölümde deęerlendirilmiŖtir. Dolayısıyla bu bölümün konusu, geçiŖin vergi mevzuatı açısından değerlendirilmesidir.

4.5.1 GeçiŖin Vergi Etkisine Dair Genel Bir BakıŖ

Türk Vergi Mevzuatı'nda Bankacılık iŖlemlerine ve menkul kıymetlere sağlanan istisnalar ile vergi mevzuatının yapısı değerlendirildiğinde, vergi mevzuatının IBOR Reformu'nda ciddi ölçüde bir mali yükümlülük oluŖturması veya vergi mevzuatında geiŖ nedeniyle ciddi bir revizyon olması beklenmemektedir. Nitekim dünyadaki vergi otoritelerinin yorumlarına istinaden, rneğin İngiltere Vergi Otoritesi de yayımladığı bir raporda IBOR Reformu'ndaki vergi etkisinin oldukça sınırlı olacağını ifade etmiŖtir.

Bu kapsamda; IBOR Reformu'nun Türk vergi otoritesinin gündeminde olmaması ve bu reformun Türk hazinesi üzerine de ciddi bir etkisi olmaması muhtemeldir. GeçiŖin beklenen en büyük etkisi, yedek faiz hükümlerinin kullanıldığı azınlık sektörlere, yani finans sektörü için bankalara ciddi bir etkisi olacağı yönündedir.

IBOR Reformu'nun etkileyebileceği 3 szleŖme türü bulunmaktadır; türev ürün szleŖmeleri, kredi ve sendikasyon szleŖmeleri ve borçlanma araçları szleŖmeleri.

ISDA kapsamındaki türev szleŖmeler için ISDA bir protokol taslağı hazırlamıŖtır. Dolayısıyla bu szleŖmelerdeki deęiŖiklikler için ISDA protokol taslağı kullanılması önerilmektedir. Diğer türev szleŖmeleri için ise tarafların müzakere ve mutabakatı sonrası deęiŖiklikler gerekleŖtirilebilecektir.

Kredi ve Sendikasyon ile Borçlanma Araçları SzleŖmeleri tarafında halihazırda yetkili kuruluŖlar tarafından yayımlanmıŖ bir protokol bulunmamaktadır. Bu nedenle; bu tür szleŖmelerdeki deęiŖiklikler tarafların müzakere ve mutabakatı sonrası gerekleŖtirilebilecektir.

Sözü edilen szleŖmelerin yenilenmesinde belirlenen alternatif referans faiz oranı ile güncellenen yedek faiz hükümleri transfer fiyatlandırması riski açısından önem arz etmektedir.

4.5.2 GeçiŖin Transfer Fiyatlandırması Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi

Transfer fiyatlandırması mevzuatına göre, iliŖkili taraflar ile imzalanan/ imzalanacak szleŖmelerde belirlenecek faiz oranının diğer taraflar ile belirlenecek faiz oranlarıyla uyumlu olması gerekmektedir. LIBOR bu açıdan bir emsal oran değeri sağlamakta iken IBOR geiŖiyle birlikte iliŖkili taraflar ile imza edilen szleŖmelerde kullanılacak alternatif referans faiz oranı, emsal değer olarak kullanımı açısından bir eleŖtiriye konu olabilecektir. Bu durumda; Bankaların vb. kurumların, iliŖkili kiŖilerle alternatif referans faiz oranına endekli imzaladıkları veya deęiŖtirdikleri szleŖmeler için alternatif oranın kullanımının diğer taraflar ile imzalanan szleŖmeler ve transfer fiyatlandırması mevzuatı ile uyumlu olduğunu, LIBOR yerine konacak alternatif oranın nasıl belirlendiğini, iliŖkili Ŗirketlere kar dağıtımı yapılmadığını veya doğru fiyatlamamanın yapıldığını -özellikle ISDA kapsamında olmayan szleŖmeler için- dokümante etmeleri gerekecektir. Aksi halde, vergi idaresinin yeni referans faize göre düzenlenen szleŖmelerdeki fiyatlamaya iliŖkin transfer fiyatlandırması açısından bir eleŖtiri getirmesi muhtemeldir.

IBOR Reformu'nu vergisel açıdan değerlendirildiğinde, geiŖteki en önemli ve dikkat edilmesi gereken konunun transfer fiyatlandırması olduğu dŖnlmektedir.

4.5.3 GeçiŖin Damga Vergisi Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi

Bankalar, yurt dıŖı kredi kuruluŖları ve uluslararası kurumlarca kullanılacak kredilere iliŖkin düzenlenen kağıtlar ile türev szleŖmeleri ve menkul kıymet ihraç szleŖmeleri damga vergisinden istisnadır. Bu kapsamda; IBOR Reformu ile düzenlenecek szleŖmelerde Bankalar açısından ek bir damga vergisi yükümlülüğü doğmayacaktır veya çok sınırlı olacaktır.

Öte yandan; Bankalar mŖterilerinin kendi aralarında imza ettikleri kağıtları iŖleme almadan önce bu kağıtlar üzerinden damga vergisinin ödendiğinin tevsikini sağlamaları gerekmektedir. Bu açıdan bakıldığında; iki finansal olmayan kuruluŖ arasında imzalanan ve LIBOR endekslenmiŖ borçlanma vb. szleŖmelerinin IBOR Reformu sonrası yenilenmesi durumunda bu szleŖmelerde damga vergisi doğabilecektir. Bankaların IBOR Reformu nedeniyle kendilerine sunulan szleŖmelere bu açıdan dikkat etmeleri gerekecektir.

4.5.4 GeçiŖin Gelir Vergisi, Gider Vergileri ve Vergi Usul Kanunu Mevzuatları Açısından Değerlendirilmesi

IBOR Reformu sonrası TLREF'e veya diğer ülkelerin referans faizlerine endeksli ihraç edilen veya daha önce ihraç edilmiŖ olup IBOR Reformu sonrası yenilenen menkul kıymetlerin vergilendirilmesi Gelir Vergisi Kanunu'nun geçici 67, Gider Vergisi Kanunu'nun 33 ve Vergi Usul Kanunu'nun 279. maddesine göre vergilendirilmesi devam edecektir. Bu mevzuatlarda geiŖ sonrası herhangi bir revizyon beklenmemektedir.

Ayrıca, Vergi Usul Kanunu'nun 280. maddesinde yer verilen "Londra Bankalar Arası Faiz Oranı" ifadesinin geiŖ sonrası güncellenmesi gerekecektir. Bu deęiŖik, "ilgili para biriminin ait olduğu ülkenin yetkili otoritesi tarafından yayımlanan referans faiz oranı" olarak gerekleŖebilecektir.

5 IBOR Reform'una Global Yaklaşım

Finansal İstikrar Kurulu'nun duyurduğu üzere, Londra Bankalararası Faiz Oranı (LIBOR), Euro Bankalararası Faiz Oranı (EURIBOR), Euro Gecelik Borçlanma Oranı (EONIA) ve diğer Bankalararası Faiz Oranları (USD LIBOR, GBP LIBOR vb.) alternatif risksiz faiz oranları ile yeniden düzenlenmekte ve düzenlemenin IBOR oranlarının yayınlanmasının sonlandırılacağı 2021 yılı sonuna kadar tamamlanması gerekmektedir.

Küresel IBOR reformuyla ilgili Şirketlerin Finansal Muhasebe ve Raporlamasına etki eden olan önemli olaylara ilişkin tarihler aşağıda sunulmaktadır;

Şubat 2018: ISDA, IBOR Reformu için yol haritası yayımlanmıştır.

Mart 2018: TONAR – Swap Takası duyurulmuştur.

Nisan 2018: SONIA – SOFR Reformları yayımlanmıştır.

Mayıs 2018: Kanada'da IBOR Reform'u yayımlanmıştır.

Haziran 2019: TLREF Oranları BIST tarafından yayınlanmaya başlamıştır.

Eylül 2019: UMSK Faz 1 imtiyazlarını yayımlamıştır.

Aralık 2019: KGK Faz 1 imtiyazlarını yayımlamıştır.

1 Ocak 2020: Faz 1 UMSK imtiyazlarının uygulanma tarihi olarak belirlenmiştir. (Erken uygulamaya izin verilmektedir)

Ağustos 2020: UMSK Faz 2 imtiyazlarını yayımlamıştır.

Aralık 2020: KGK - Gösterge Faiz Oranı Reformu – 2. Aşama (TFRS 9, TMS 39, TFRS 7, TFRS 4 ve TFRS 16'da Yapılan Değişiklikler)

1 Ocak 2021: Faz 2 UMSK imtiyazlarının uygulanma tarihi olarak belirlenmiştir. (Erken uygulamaya izin verilmektedir)

31 Aralık 2021: IBOR oranlarının yayınlanmasının durdurulmasına ilişkin tarih olarak belirlenmiştir.

Bu önemli değişimin Finansal raporlama ve muhasebe üzerindeki etkilerini analiz etmek ve şirketleri yönlendirmek için Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu ("UMSK") iki faz içeren bir proje yürütmüştür:

- Faz 1: Değişiklik Öncesi Hususlar – Mevcut bir gösterge faiz oranının alternatif risksiz faiz oranı ile değiştirilmesinden önceki dönemde finansal raporlamayı etkileyen hususları kapsamaktadır. Faz 1, Eylül 2019'da tamamlanmıştır.
- Faz 2: Değişikliğe İlişkin Hususlar – Mevcut bir gösterge faiz oranının alternatif risksiz faiz oranı ile değiştirilmesi durumunda finansal raporlamayı etkileyebilecek hususları kapsamaktadır. Faz 2, Ağustos 2020'de tamamlanmıştır.

Faz 2 düzenlemelerinin nihai halini almasını takiben küresel çapta etkilenen işletmelerin aldığı başlıca aksiyonlar aşağıdaki gibi şekillenmiştir;

- İşletmeler, geçiş sürecinde karşılaşılabilecek beklenen senaryoların mali tablo etkilerine ilişkin değerlendirmelerini tamamlayabilmek ve yeni gerekliliklere uyum sağlayabilmek için çalışma programlarını hızlandırmaya ve etki analizleri ortaya koymaya başlamışlardır.

- İşletmeler, dipnot gereksinimlerini karşılayacak bilgileri toplayabilecek ve sunabilecek bir sistemsel ve operasyonel yapı kurmak için çalışmalarını hızlandırmaya başlamışlardır.

IBOR GeçiŖi

COVID-19'a rağmen IBOR geçiŖi üzerinde Ulusal alıŖma Gruplarının alıŖmaları önemle devam etmiŖtir. GeçiŖ için yerel para birimleri, IBOR'un temsil kabiliyetini yitirmesinin etkilerinin bertaraf edilmesi ve konuya iliŖkin zaman izelgesi açısından önemli ilerlemeler kaydedilmiŖtir. 2020 yılsonu itibarıyla Bankaların alternatif risksiz faiz oranına dayalı borçlanma araçları sunmaya baŖlaması beklenmektedir.

IBOR geçiŖi kapsamında, diğer ülkeler tarafından nerilen, IBOR'a alternatif risksiz faiz oranları aŖađıdaki gibidir;

lke	Alternatif Referans Faiz Oranı	Kurum	Borçlanma Ŗekli
Amerika BirleŖik Devletleri	Secured Overnight Financing Rate (SOFR) / Güvenli Gecelik Finansman Oranı	New York Federal Rezerv Bankası	Teminatlı
BirleŖik Krallık	Sterling Overnight Index Average (SONIA) / Sterlin Gecelik İndeks Ortalaması	İngiltere Merkez Bankası	Teminatsız
İsviçre	Swiss Average Rate Overnight (SARON) / İsviçre Gecelik Ortalama Oranı	SIX Exchange	Teminatlı
Japonya	Tokyo Overnight Average Rate (TONAR) / Tokyo Gecelik Ortalama Oranı	Japonya Merkez Bankası	Teminatsız
Euro Bölgesi	Euro short-term rate (STR) / Euro kısa vade oranı	Avrupa Merkez Bankası	Teminatsız
Avusturya	Interbank Overnight Cash Rate (AONIA) / Bankalararası Gecelik Nakit Oranı	Avusturya Merkez Bankası	Teminatsız
Brezilya	Selic	Brezilya Merkez Bankası	Teminatlı
Kanada	Canadian Overnight Repo Rate Average (CORRA) / Kanada Gecelik Repo Faizi Ortalaması	Kanada Merkez Bankası	Teminatlı
Hong Kong	HONIA	Hazine Piyasası Kurumu	Teminatsız
Singapur	SORA	Singapur Bankalar Birliği	Teminatsız
Türkiye	TLREF	Borsa İstanbul	Teminatlı
Güney Afrika	ZARONIA	-	Teminatsız

6 Ekler

UMSK tarafından yayımlanan aŖağıdaki dökümanda Faz 1 ve Faz 2 imtiyazlarını bulabilirsiniz. Ayrıca Kamu Gözetimi Kurumu (KGK) tarafından yayımlanan Faz 1 ve Faz 2 imtiyazlarını aŖağıda bulabilirsiniz.

IASB_ibor-2020.pdf

KGK kurul kararı.pdf

Yasal Uyarı

Resmi mercilerin yönlendirme ve talimatlarıyla oluşturulan TBB Ulusal Çalışma Grubu ("UÇG") ve alt çalışma gruplarının toplantıları sonucunda, TBB'ye ve UÇG'na danışmanlık hizmeti veren bağımsız firma tarafından, herhangi bir yönlendirme, öneri ve taahhüt içermeksizin, sadece üye bankalarımıza ve kamuoyuna, UÇG'nun konu hakkındaki faaliyetlerine ilişkin genel nitelikte bilgiler verilmesi ve bunların gerektiğinde resmi mercilerle paylaşılması amacıyla hazırlanmış olan sunumlardaki bilgi ve açıklamalar, konunun tamamını içermediği gibi, içerdikleri konularla ilgili danışmanlık veya tavsiye amacı da taşımamaktadır. Sunumlar sadece bilgilendirme amaçlı olarak yayınlanmakta olup, içeriklerine dair Birliğimizin ve danışmanlık hizmeti veren firmanın hiçbir sorumluluğu bulunmamaktadır. Birliğimizce, sunumlar içeriğindeki konulara ilişkin genel ya da özel nitelikte herhangi bir görüş beyan edilmemektedir. Sunumlarda yer alan bilgi ve açıklamalar Birliğimizin resmi görüşünü veya bu konularda alınmış ya da alınabilecek bir kararını yansıtmamaktadır. Yürürlükte olan rekabet hukuku kuralları çerçevesinde bütün teşebbüslerin ticari strateji ve kararlarını bağımsız bir şekilde belirlemeleri gerekmektedir. Sunumlarda yer alan hiçbir husus, bahse konu düzenlemelere aykırı şekilde yorumlanamaz. Birliğimizin bu metinlerde yer alan bilgileri güncelleme veya düzeltme yükümlülüğü bulunmamaktadır